

Sygn. akt IV KK 646/19

POSTANOWIENIE

Dnia 22 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **A.S. i W.S.**

uniewinnionych od popełnienia czynów z art. 300 § 1 k.k. oraz z art. 302 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 22 grudnia 2020 r.,

kasacji pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 30 stycznia 2019 r., sygn. akt IV Ka [...],

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego [...] w K.

z dnia 3 stycznia 2018 r., sygn. akt II K [...],

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć oskarżyciela subsydiarnego „K.” sp. z o.o. z siedzibą w K. kosztami postępowania kasacyjnego, w tym wydatkami w kwocie 20 (dwadzieścia) złotych;**
- 3. zasądzić od oskarżyciela subsydiarnego „K.” sp. z o.o. z siedzibą w K. na rzecz oskarżonych A.S. i W.S. kwoty po 720,00 zł (siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego przy sporządzaniu odpowiedzi na kasację.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 stycznia 2018 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w K. uniewinnił A. S. i W. S. od popełnienia zarzucanych im w akcie oskarżenia przez

oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego K. sp. z o.o. czynów z art. 300 § 1 k.k. - pkt 1 aktu oskarżenia oraz z art. 302 § 1 k.k. - pkt 2 aktu oskarżenia (pkt I wyroku), zasądzać od oskarżyciela posiłkowego na rzecz oskarżonych koszty wynagrodzenia ustanowionego w sprawie obrońcy z wyboru.

Orzeczenie powyższe, w części dotyczącej uniewinnienia od czynu zarzucanego w pkt 2 aktu oskarżenia oraz rozstrzygnięcia o kosztach, zaskarżył pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego. W apelacji podniósł zarzuty:

1. „naruszenia art.302 § 1 k.k. poprzez niezastosowanie;
2. naruszenia art. 7 k.p.k. poprzez ocenę, że spłacenie części wierzytelności S. sp. z o.o. sp. k. z tytułu sprzedaży nieruchomości do spółki 657.864,40 zł nie stanowiło faworyzowania jednego z wierzycieli kosztem drugiego oraz nie zostało uczynione przez A. S. z zamiarem pokrzywdzenia spółki K. sp. z o.o., co miało wpływ na treść wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonych;
3. błędu w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że wierzytelność względem S. sp. z o.o. sp. k. z tytułu sprzedaży nieruchomości do spółki (657.864,40 zł) spłacona została przez S. sp. z o.o. sp. k. w kwocie 338.334,80 zł, a nie w kwocie 452.084,80 zł;
4. błędu w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że W. O. sam zrezygnował z zaspokojenia części swojej wierzytelności jeszcze przed terminem jej spłaty, a dodatkowo, iż bardziej niż na uzyskaniu zaspokojenia wierzytelności spółki K. sp. z o.o. zależało mu na pociągnięciu A. S. do odpowiedzialności karnej”.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o: „zmianę zaskarżonego wyroku i uznanie oskarżonych za winnych popełnienia czynu zarzucanego im w pkt 2 subsydiarnego aktu oskarżenia, a także stosowną zmianę pkt II wyroku poprzez zasądzenie na rzecz oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa w sprawie przez adwokata, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania” (tak w oryginale – uwaga SN). Nadto wniósł także o nałożenie na oskarżonych obowiązku naprawienia wyrządzonej przestępstwem spółce K. sp. z o.o. szkody w całości, tj. przez solidarną zapłatę kwoty 377.510,99 zł oraz zasądzenie na rzecz oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego kosztów postępowania odwoławczego.

Po rozpoznaniu tej apelacji Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 30 stycznia 2019 r., sygn. akt IV Ka (...), zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, zasądając od oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego na rzecz Skarbu Państwa opłatę, a na rzecz oskarżonych stosowne kwoty tytułem zwrotu wydatków związanych z udziałem ich obrońcy w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji.

Kasację w niniejszej sprawie wniósł pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego.

W kasacji podniósł zarzut „rażącego naruszenia prawa, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, a to:

1. naruszenie art. 1 k.k. poprzez uniewinnienie oskarżonych od popełnienia czynu zarzucanego im pkt 2 subsydiarnego aktu oskarżenia w sytuacji, gdy popełnili czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia, tj. z art. 302 § 2 k.k.;
2. naruszenia art. 302 § 1 k.k. poprzez jego niezastosowanie;
3. naruszenia art. 7 k.p.k. poprzez:
 1. wydanie zaskarżonego wyroku bez uwzględnienia dowodu w postaci listy wierzytelności spółki S. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. z siedzibą w K. zatwierdzonej w postępowaniu upadłościowym,
 2. stwierdzenie, że ustalenie wielkości w jakiej spłacono wierzytelność S. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k z siedzibą w K. nastąpić może w inny sposób niż przy pomocy działań matematycznych polegających na porównaniu całej sumy wierzytelności z kwotą wierzytelności po zakończeniu postępowania upadłościowego,
 3. dokonanie oceny wyjaśnień oskarżonych z naruszeniem zasad doświadczenia życiowego oraz prawidłowego rozumowania,
 4. przyjęcie, że W. O. sam zrezygnował z zaspokojenia części swej wierzytelności jeszcze przed terminem jej spłaty, w sytuacji, gdy W. O. żadna wierzytelność od S. sp. z o.o. sp. k. nie przysługiwała;
 5. naruszenie art., 437 § 1 k.p.k. polegające na utrzymaniu w mocy wyroku Sądu I instancji, w sytuacji, gdy prawidłowo przeprowadzona kontrola odwoławcza powinna skutkować ustaleniem, że Sąd Rejonowy dopuścił się rażących naruszeń prawa opisanych w pkt I-III powyżej”.

Wskazując na te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K..

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Rejonowej [...] w K. wniosła o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Identyczne stanowisko wyraził na piśmie obrońca W. S. i A. S. wnosząc również o zasądzenie na rzecz oskarżonych od oskarżyciela posiłkowego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Podzielić należy w całej rozciągłości pogląd wyrażony przez prokuratora oraz obrońcę oskarżonych, że wniesiona w niniejszej sprawie kasacja pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego jest oczywiście bezzasadna. Umożliwiło to jej oddalenie na posiedzeniu bez udziału stron w oparciu o przepis art. 535 § 3 k.p.k.

Nie ulega wątpliwości, że podniesione przez skarżącego zarzuty, czy to naruszenia prawa materialnego, czy też procesowego, to w rzeczywistości nic innego jak niedopuszczalny na etapie kontroli kasacyjnej zarzut błędu w ustaleniach faktycznych (arg. z art. 523 § 1 k.p.k.). W sposób jednoznaczny przekonuje o tym w szczególności treść zarzutów sformułowanych w pkt I i II kasacji.

Zupełnie niezrozumiałe jest twierdzenie o naruszeniu art. 1 k.k. i to bez wskazania, o którą jednostkę redakcyjną tego przepisu chodzi. Przepis art. 1 k.k. określa wszak podstawowe zasady odpowiedzialności karnej i jakkolwiek nie definiuje on poszczególnych elementów w strukturze przestępstwa, to jednak jego treść w sposób jednoznaczny wyłącznie wskazuje zasadnicze przesłanki pociągnięcia sprawcy do odpowiedzialności karnej. Wystawia również cztery podstawowe zasady, na których taka odpowiedzialność jest oparta: *nullum crimen sine lege*, *nulla poena sine lege*, *nullum crimen sine culpa*, *nullum crimen sine periculo sociali*. W związku z tym trudno nawet – w oparciu o tak skonstruowany zarzut – ustalić, w jaki sposób sąd i to Sąd drugiej instancji, miałby uchybić określonym w tej regulacji normom prawnym, zwłaszcza, że wyłącznie utrzymał w mocy merytoryczne orzeczenie (wyrok uniewinniający) wydany przez sąd *a quo*. Kwestia wypełnienia zachowaniem człowieka określonych znamion czynu

zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia, charakteryzującego się stopniem społecznej szkodliwości większym niż znikomy oraz zdolności ewentualnego sprawcy do przypisania mu winy w czasie czynu, to sfera faktów a nie naruszenia przepisu prawa określającego strukturę przestępstwa i warunki odpowiedzialności karnej.

Podobnie ocenić należy twierdzenie o naruszeniu art. 302 § 1 k.k. przez jego niezastosowanie. O naruszeniu prawa materialnego można przecież mówić wyłącznie wówczas, gdy nie są kwestionowane same ustalenia faktyczne tak w zakresie strony przedmiotowej, jak i podmiotowej czynu. Skoro więc z ustaleń faktycznych, poczynionych zresztą na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego, nie wynika, aby oskarżeni w tej sprawie A. i W. S. dopuścili się przestępstwa stypizowanego w tym przepisie z uwagi na brak możliwości przypisania im umyślności chociażby w postaci zamiaru ewentualnego, to bez zmiany tych ustaleń nie jest możliwe uznanie ich sprawstwa w odniesieniu do czynu z art. 302 § 1 k.k.

Słusznie zauważa przy tym w swoim stanowisku prokurator, że firma S. sp. z o.o. kom. posiadała w 2009 r. należność w kwocie ok. 300.000 zł z tytułu nadpłaty podatku VAT i że w latach 2008 – 2009 prowadzono długotrwałe negocjacje z K. sp. z o.o. w zakresie częściowego zaspokojenia wierzyciela oraz wystąpiono z propozycją kompensaty bezgotówkowej. Skoro do zaspokojenia w realiach tej sprawy nie doszło wyłącznie za sprawą braku zgody na tego rodzaju rozliczenie ze strony pokrzywdzonego, to trudno uznać, aby podejmując ustalone w toku niniejszego postępowania działania oskarżeni, spłacając jednocześnie w formie bezgotówkowej część swojego zobowiązania wobec S. sp. z o.o. kom., działali co najmniej z zamiarem ewentualnym pokrzywdzenia K. sp. z o.o.

Całkowicie bezzasadny jest zarzut z pkt. III kasacji.

I w tym wypadku skarżący podejmuje jedynie, pod pozorem naruszenia prawa – w tym wypadku procesowego, próbę zakwestionowania faktów ustalonych przez Sąd Rejonowy w K. . Do oceny takiej prowadzi porównanie zarzutów podniesionych w pkt. III i IV apelacji, które wówczas, zresztą w sposób poprawny, określone zostały przez autora zwykłego środka odwoławczego jako względna przyczyna odwoławcza przewidziana w art. 438 pkt 3 k.p.k., a które obecnie w kasacji nazywa się naruszeniem swobodnej oceny dowodów. Co więcej, jeżeli

uwzględni się i tę okoliczność, że Sąd Okręgowy w K. nie orzekał w tej sprawie ani reformatoryjnie, ani też kasacyjnie, i nie zmieniał ustaleń faktycznych oraz nie dokonywał odmiennej od sądu *meriti* oceny dowodów, na podstawie których te ustalenia poczyniono, a jedynie przeprowadzając kontrolę wyroku Sądu pierwszej instancji dokonaną w tym orzeczeniu ocenę tych dowodów podzielił, nie mógł samodzielnie uchybić – jakby to wynikało z treści zarzutu – zasadzie określonej w art. 7 k.p.k.

Co więcej, zawartemu w kasacji twierdzeniu o błędności ustalenia przez Sąd, i to wszakże – co raz jeszcze należy podkreślić – pierwszej instancji, wysokości spłaty wierzytelności na rzecz S. sp. z o.o. kom. (pkt 3 lit. b kasacji), przeczy wywód Sądu Okręgowego zawarty na s. 7 uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w którym nie odrzucono wcale obliczeń przy pomocy działań matematycznych, jak to sugeruje skarżący, lecz wskazano na inne możliwości powstania tej różnicy, która to kwestia w toku postępowania nie była – w szczególności przez oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego – ani podejmowana, ani też wskazywana.

Reasumując, takie sformułowanie przez autora kasacji zarzutów, jak to uczyniono w niniejszym nadzwyczajnym środku zaskarżenia, stanowiących w znacznej mierze powielenie wcześniejszych zarzutów apelacyjnych, nie daje jakichkolwiek podstaw do uznania ich zasadności, a tym samym podzielenia wniosku o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Zupełnym nieporozumieniem jest wskazanie jako naruszonego art. 437 § 1 k.p.k., jedynego przepisu dotyczącego postępowania odwoławczego, jako że przepis ten określa jedynie formy rozstrzygnięć w postępowaniu odwoławczym i w żadnym razie nie może stanowić podstawy zarzutu kasacyjnego (zob. postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 9 marca 2006 r., III KK 441/05).

Mając na uwadze całokształt poczynionych wyżej rozważań oraz nie znajdując podstawy do orzekania poza granicami zaskarżenia i podniesionymi zarzutami (art. 536 k.p.k.), Sąd Najwyższy postanowił jak w pkt. 1 części dyspozytywnej.

Oddalenie kasacji skutkowało również obciążeniem oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego kosztami postępowania kasacyjnego (pkt 2), w tym

wydatkami poniesionymi przez sąd związanymi z rozpoznaniem kasacji (art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.) oraz zasądzeniem od niego na rzecz oskarżonych uzasadnionych wydatków poniesionych przez nich tytułem ustanowienia w sprawie obrońcy (art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k.), który w sprawie niniejszej wniósł w imieniu A. S. i W. S. pisemną odpowiedź na kasację (pkt 3). Określając wysokość tych kosztów kierowano się treścią § 11 ust. 4 pkt 2, § 15 ust. 2, § 17 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015.1800 ze zm.) uznając, że udzielenie pisemnej odpowiedzi na kasację jest czynnością najbardziej zbliżoną rodzajowo do sporządzenia opinii o braku podstaw do wniesienia kasacji.